

Vpliv Direktive o trajnostnem poročanju (CSRD) na delovanje malih in srednjih podjetij v Sloveniji

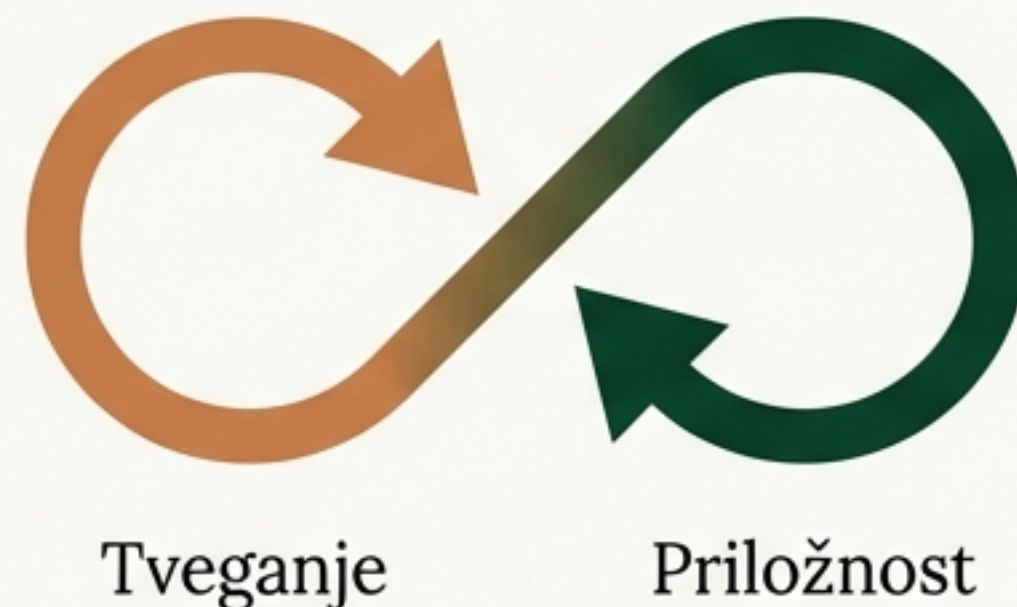
Ključni vpogledi iz magistrskega dela

Avtorici: Nina Prevodnik, Sara Tomažič

Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta

Ključno spoznanje: CSRD spreminja pravila igre tudi za MSP, ki niso neposredni zavezanci

Nova Direktiva CSRD bo bistveno vplivala na slovenska mala in srednje velika podjetja (MSP), tudi na tista, ki niso neposredno zavezana k poročanju. Naša raziskava med 51 slovenskimi MSP kaže na velik razkorak med splošnim zavedanjem o pomenu trajnosti in dejansko pripravljenostjo sistemov za poročanje. Ta vrzel predstavlja tako tveganje za konkurenčnost kot priložnost za tiste, ki bodo ukrepali prvi.

Premik paradigme: Od ohlapne NFRD do stroge in obvezujoče CSRD.

Kriterij	NFRD (Preteklost)	CSRD (Prihodnost)
 Obseg podjetij	~11.600 podjetij (samo velika, >500 zaposlenih)	~ 49.000 podjetij (vsa velika, MSP ki kotirajo)
 Standardi	Prosta izbira (npr. GRI, SASB)	Obvezni EU standardi (ESRS)
 Preverjanje	Ni obvezno	Obvezno (omejeno zagotovilo revizorja)
 Format poročanja	Ni določen (večinoma PDF)	Obvezen digitalni format (ESEF)

Opomba: CSRD uvaja enotna, preverljiva in digitalna pravila za celotno EU, kar bistveno povečuje zahtevnost in primerljivost podatkov.

Nova pravila igre: Dvojna pomembnost in enotni standardi ESRS sta temelja poročanja.

DVOJNA POMEMBNOST

Dvosmerni pogled na vplive.

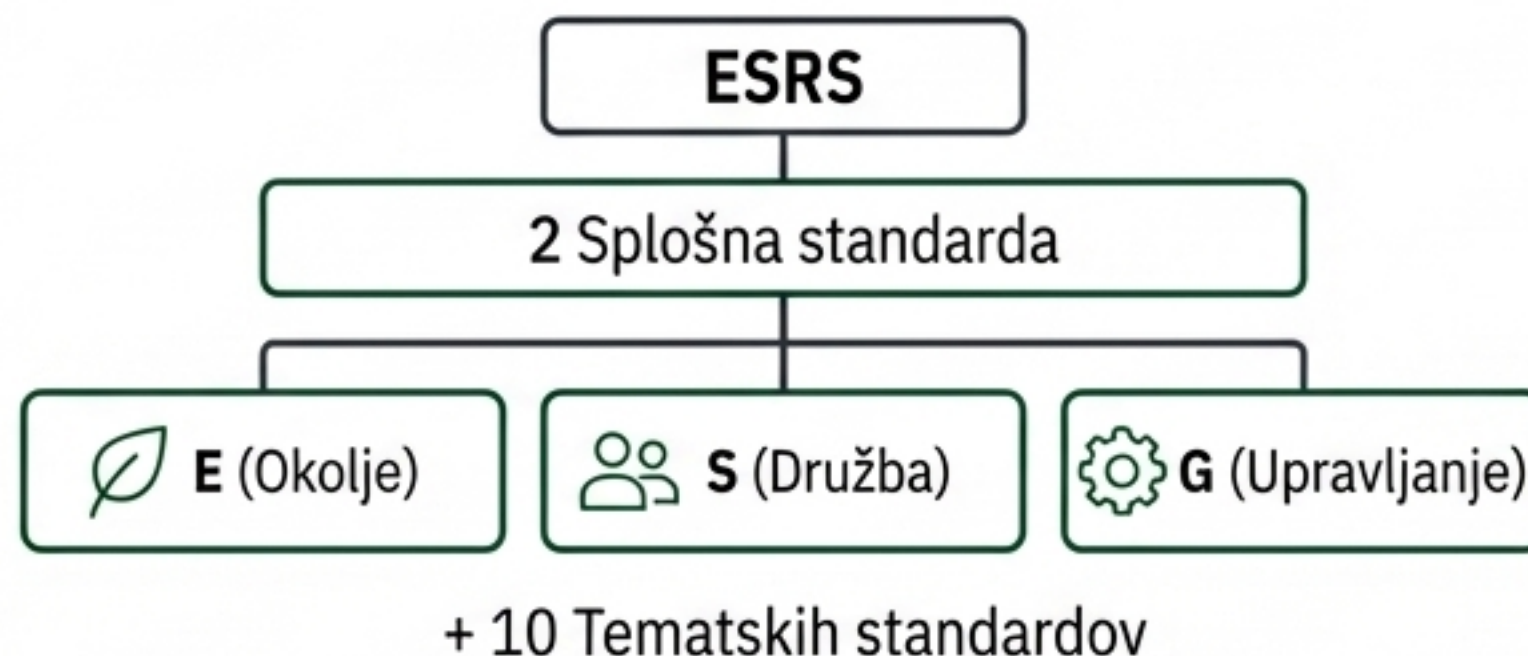

Podjetje mora poročati o temah, ki so pomembne iz katerega koli od teh dveh zornih kotov.

STANDARDI ESRS

Enoten 'jezik' za trajnostno poročanje v EU.

Evropski standardi za poročanje o trajnosti (ESRS) so obvezni in natančno določajo, *katere* informacije in *kako* jih je treba razkriti. Konec je prostovoljnosti in izbire različnih okvirov. Zagotavljajo primerljivost po vsej EU.

Učinek valovanja: CSRD bo posredno dosegel vsa MSP preko treh ključnih kanalov

Pogled v prakso: Kaj kaže naša raziskava med slovenskimi MSP?

Metodologija raziskave za utemeljitev verodostojnosti podatkov.

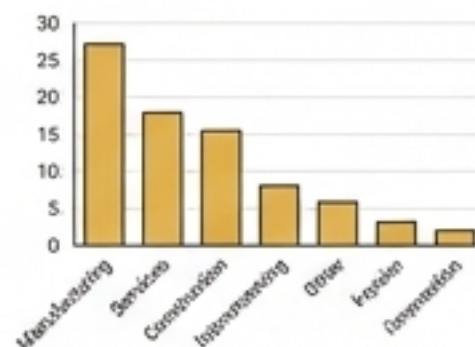
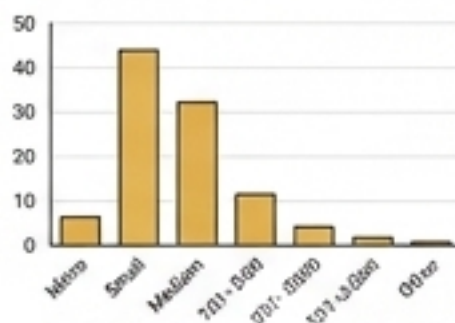

KVANTITATIVNA ANALIZA

Metoda: Anketni vprašalnik

Vzorec: 51

sodelujočih malih in srednje velikih podjetij iz različnih regij in dejavnosti v Sloveniji.

KVALITATIVNI VPOGLED

Metoda: Poglobljeni polstrukturirani intervjuji

Vzorec: 3

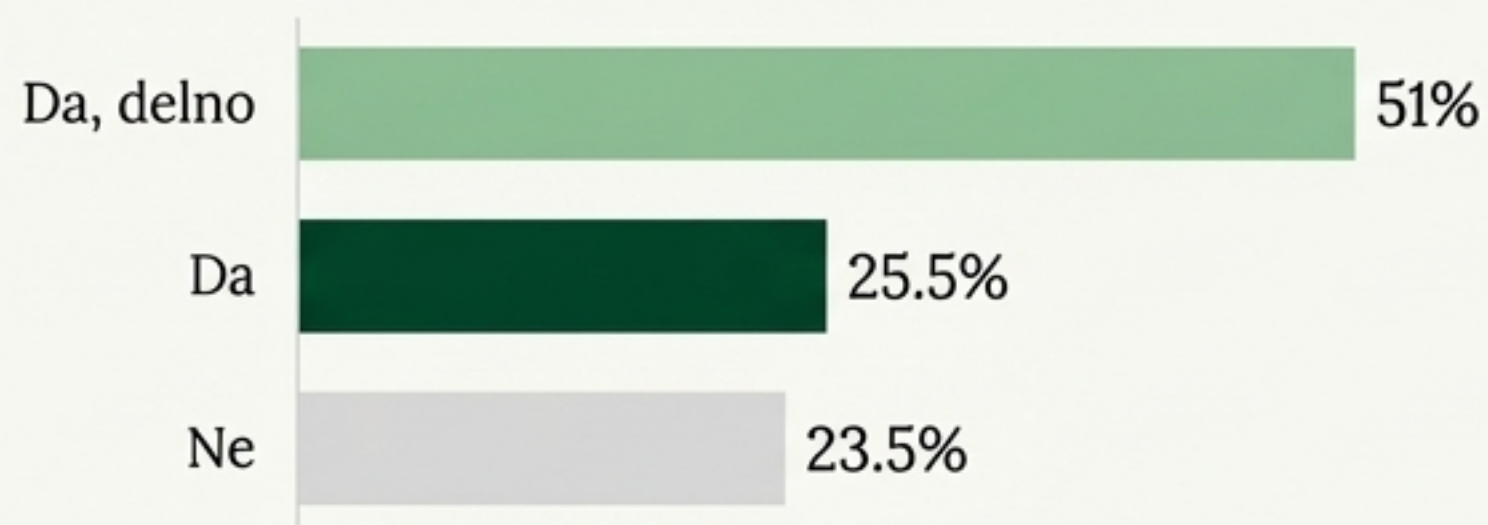
podjetja za pridobitev globljega razumevanja izzivov in priložnosti.

Naslednje ugotovitve temeljijo na svežih, neposrednih podatkih iz slovenskega poslovnega okolja.

Ugotovitev #1: Trajnostne prakse so prisotne, a sistematičen pristop in zrelost močno nihata.

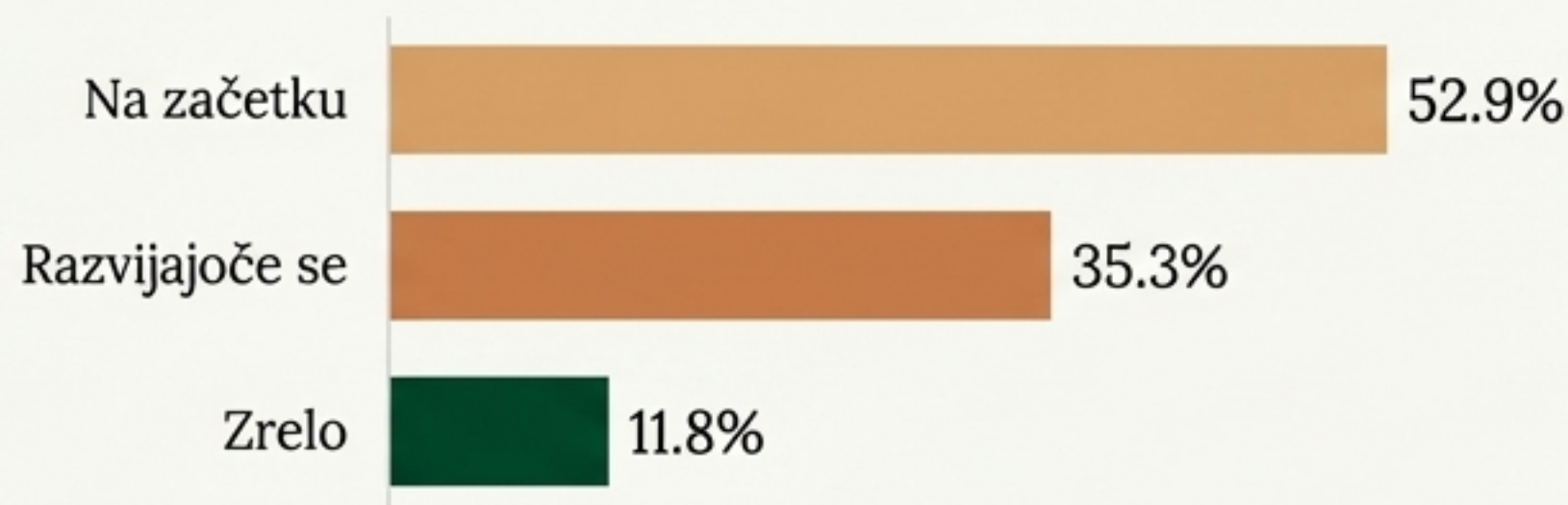
Večina podjetij že izvaja določene trajnostne ukrepe, vendar pogosto brez jasno opredeljenih ciljev in merljivih kazalnikov.

Ali imate v podjetju določene trajnostne cilje?

Več kot polovica podjetij ima le delno definirane cilje, kar kaže na pomanjkanje strateškega pristopa.

Kako bi ocenili zrelost vašega podjetja na področju trajnosti?

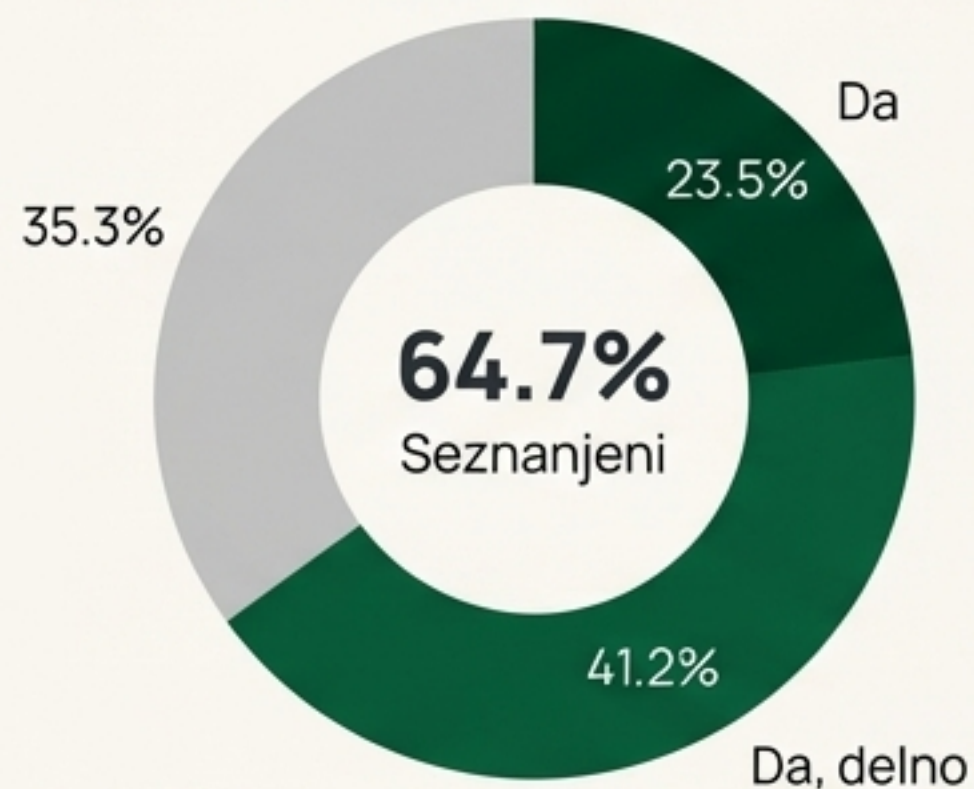
Samooocena potrjuje, da se velika večina MSP zaveda, da so šele na začetku svoje trajnostne poti.

Ugotovitev #2: Obstaja kritičen razkorak med zavedanjem o direktivi in pripravljenostjo sistemov.

Podjetja vedo, da spremembe prihajajo, vendar večinoma še nimajo vzpostavljenih sistemov za zbiranje potrebnih podatkov.

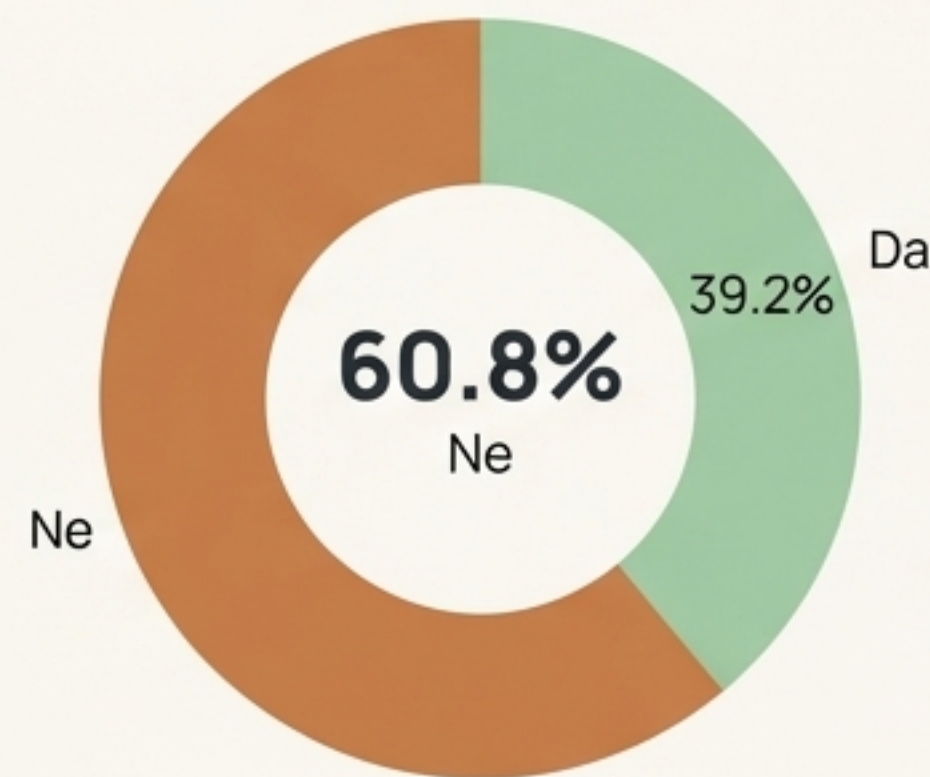
ZAVEDANJE: Ali ste seznanjeni z uvedbo Direktive CSRD?

Skoraj dve tretjini vodij MSP sta že slišali za CSRD.

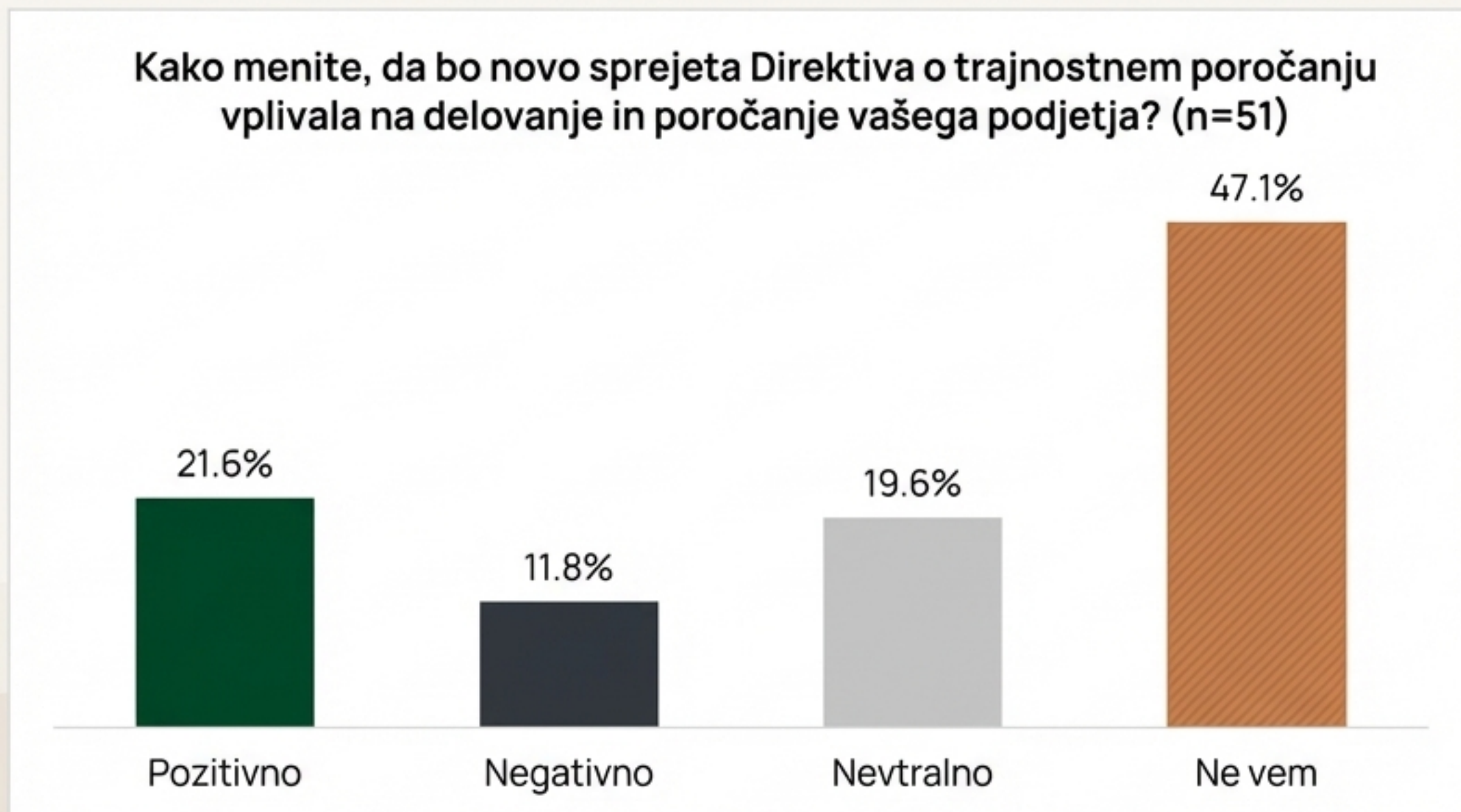
PRIPRAVLJENOST: Ali imate vzpostavljene sisteme za zbiranje podatkov o vplivu na okolje?

A več kot 60% jih nima niti osnovnih sistemov za zbiranje podatkov, ki so temelj za poročanje.

Ugotovitev #3: Pričakovanja glede vpliva CSRD so mešana, a prevladuje negotovost

Skoraj polovica anketiranih podjetij ne ve, kako bo nova direktiva vplivala na njihovo poslovanje, kar kaže na potrebo po jasnejših informacijah in usmeritvah.

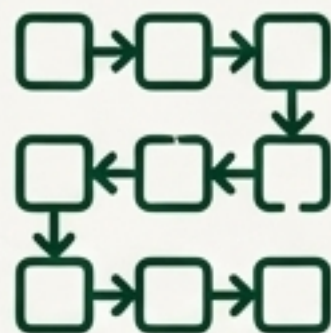
Interpretacija: Medtem ko nekateri vidijo priložnosti, skoraj polovica podjetij čuti predvsem negotovost. To poudarja informacijsko vrzel na trgu.

Glasovi s terena: Kaj pravijo vodje slovenskih MSP v poglobljenih intervjujih?

Pomanjkanje virov

Glavna ovira so viri – čas, ljudje in denar. Kot manjše podjetje si težko privoščimo specializirano osebo samo za trajnost, obstoječi kadri pa so že polno obremenjeni z osnovno dejavnostjo.

Kompleksnost podatkov v verigi

Največji izziv vidimo v zbiranju podatkov od naših dobaviteljev. Kako naj zagotovimo točnost in preverljivost podatkov iz celotne dobavne verige, če tega ne zahteva zakonodaja od vseh?

Potreba po usmeritvah

Potrebujemo jasnejša navodila, praktične primere in morda tudi spodbude. Trenutno se zdi vse skupaj zelo kompleksno in abstraktno, težko je vedeti, kje sploh začeti.

Glavne ovire: Prepoznani izzivi za MSP na poti k trajnostnemu poročanju.

Zbiranje in kompleksnost podatkov

- Pomanjkanje vzpostavljenih sistemov za merjenje.
- Težavnost pridobivanja podatkov iz kompleksnih dobavnih verig.
- Zagotavljanje točnosti in primerljivosti.

Pomanjkanje virov

- Visoki časovni in finančni vložki.
- Pomanjkanje specializiranega kadra.
- Dodatno breme za obstoječe zaposlene.

Pomanjkanje znanja in standardizacije

- Nerazumevanje kompleksnih zahtev (CSRD, ESRS).
- Pomanjkanje jasnih spodbud in praktičnih usmeritev.

Zeleno zavajanje

- Tveganje napačnega komuniciranja in obtožb o zavajanju, če poročanje ni utemeljeno na trdnih podatkih.

Več kot le obveznost: Strateške priložnosti, ki jih prinaša trajnostno delovanje.

Izboljšán dostop do financiranja in kapitala

- Lažje pridobivanje posojil pod ugodnejšimi pogoji.
- Privlačnost za ESG usmerjene vlagatelje.

Krepitev blagovne znamke in zvestobe kupcev

- Povečano zaupanje in zvestoba potrošnikov, ki so pripravljeni plačati več za trajnostne izdelke.
- Razlikovanje od konkurence.

Privabljanje in ohranjanje najboljših talentov

- Zaposleni želijo delati v podjetjih, ki so skladna z njihovimi vrednotami.
- Manjša fluktuacija in večja zavzetost zaposlenih.

Inovacije in operativna učinkovitost

- Spodbuda za inovacije izdelkov in procesov.
- Zmanjšanje stroškov z učinkovitejšo rabo virov in energije.
- Boljše obvladovanje tveganj.

Prihodnost je prilagojena: EU razvija poenostavljene standarde, zasnovane posebej za MSP.

Zavedajoč se izzivov, EFRAG pripravlja dva seta poenostavljenih standardov, ki bodo MSP olajšali vstop v svet trajnostnega poročanja.

Obvezni

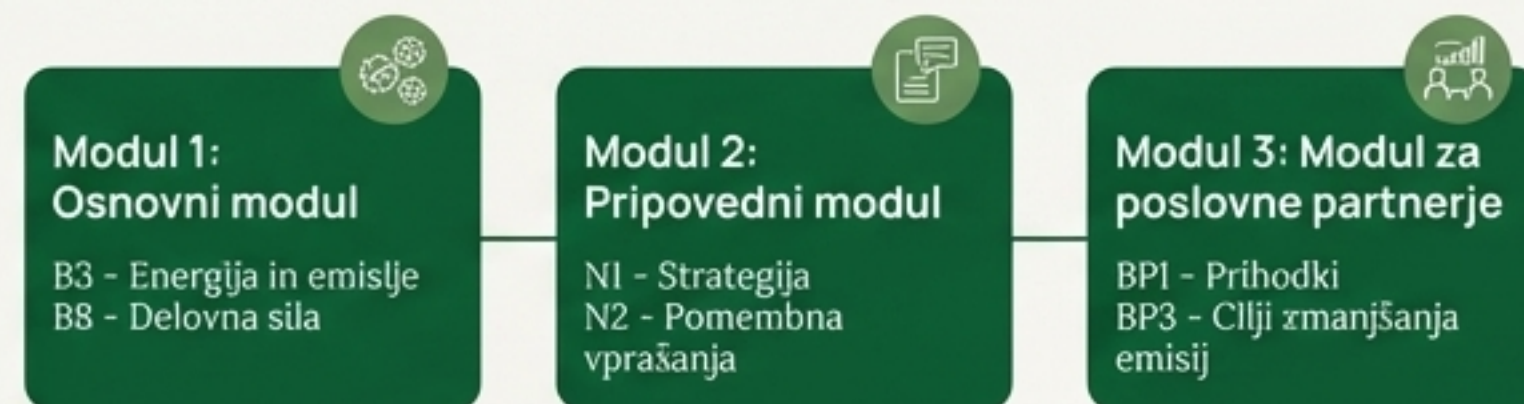
LSME (za MSP, ki kotirajo na borzi)

Poenostavljena, a še vedno obsežna različica polnih ESRS standardov. Zahteva razkritje ~43% manj podatkovnih točk kot polni ESRS.

Prostovoljni

VSME (za prostovoljno poročanje)

Modularna in visoko poenostavljena struktura, zasnovana kot vstopna točka za vsa MSP, ki želijo odgovoriti na zahteve bank in poslovnih partnerjev.

Opomba: Spremljanje razvoja VSME standardov je ključno za vsa MSP, saj bodo postali 'zlati standard' za zahteve s strani bank in velikih podjetij.

Jedrnati odgovori na ključna raziskovalna vprašanja.

1. Kakšne so trenutne trajnostne prakse?

Prakse obstajajo, a so večinoma parcialne in nestrategiške. Prevladujejo osnovni ukrepi (npr. ločevanje odpadkov), medtem ko so celoviti trajnostni cilji in merjenje KPI-jev redki.

2. Kako MSP dojemajo CSRD in kakšna so pričakovanja?

Zavedanje o prihodu direktive je relativno visoko, a razumevanje njenega konkretnega vpliva je nizko. Prevladuje negotovost (skoraj 50% 'ne vem'), kar kaže na informacijsko vrzel.

3. Koliko so MSP pripravljena zagotoviti podatke o trajnosti?

Pripravljenost je nizka. Več kot 60% podjetij nima vzpostavljenih sistemov za zbiranje niti osnovnih okoljskih podatkov, kar je temeljna ovira za poročanje.

4. Katere so glavne ovire in izzivi?

Glavne ovire so pomanjkanje finančnih in človeških virov, pomanjkanje znanja in jasnih navodil ter kompleksnost zbiranja podatkov vzdolž celotne vrednostne verige.

Zaključek: Ignoriranje ni strategija – prihodnost pripada pripravljenim.

SPREJMITTE NEIZOGIBNOST

Vpliv CSRD bo preko vrednostnih verig in financiranja dosegel vsa podjetja. Čakanje ni več opcija. Začnite se informirati zdaj.

ZAČNITE Z OSNOVAMI

Ne čakajte na popolnost. Začnite z oceno dvojne pomembnosti (kaj je za vas ključno?) in vzpostavite osnovne procese za zbiranje podatkov (energija, odpadki, zaposleni). To je vaša bodoča konkurenčna prednost.

IŠČITE ZNANJE IN VIRE

Aktivno spremljajte razvoj poenostavljenih standardov za MSP (VSME). Povežite se s strokovnjaki in svetovalci. Niste sami – celoten ekosistem se uči in prilagaja.